

PREGA I CINE

Els Miserables

Els Miserables és una pel·lícula musical que adapta al cinema l'obra teatral musical del mateix nom, que per últim adapta la famosa novel·la de Victor Hugo.

Gaudeix de la pel·lícula i després pots seguir llegint.

⇒ Per què s'ha escollit aquesta pel·lícula?

La pel·lícula, com l'obra de la qual prové, reflexiona profundament sobre la bondat, el contrast entre la llei humana i la llei de l'amor i el perdó.

Què ressona de cristià a *Els Miserables*?

⇒ Argument

Jean Valjean és un convicte acusat per robar una barra de pa. És posat en llibertat condicional però no troba feina i tothom el rebutja. Un bisbe li ofereix allotjament però ell acaba robant la seva plata. L'atrapen però el bisbe surt en defensa seva i li recomana que segueixi el camí del bé. A partir d'aquí Jean Valjean fuig i adopta una altra identitat per poder començar de zero. Acaba essent el propietari d'una fàbrica i alcalde d'un petit poble. Però els problemes d'una de les seves treballadores per poder alimentar la seva filla el duren a adoptar Cosette com a filla seva després de la mort de la seva mare. Tot això mentre escapa del policia Javert, que el busca implacablement per haver trencat la llibertat condicional, i enmig dels convulsos moviments polítics de la meitat del segle XIX a França.

PREGA i... els Miserables

[Al principi Jean Valjean i la resta de convictees estan treballant en una drassana. La cançó que canten és en forma de diàleg: un clam solitari de súplica a Déu per ajuda i llibertat, i una resposta unànime: no hi ha Déu, només infern, i si hi ha Déu, no t'escollarà. Després de carregar la bandera francesa com si fos la creu de Crist, el protagonista és posat en llibertat condicional. Ell pensa que és lliure del tot, però Javert, l'inspector i oficial, el tracta de número i no com una persona, i li diu:

- No. Ets un lladre. No oblidis el meu nom.
- «—**Jesús, recorda't de mi quan arribis al teu Regne.**
Jesús li digué:
- —**En veritat t'ho dic: avui seràs amb mi al paradís».** (Lc 23, 42b-43)

Javert simbolitza la llei sense fissures, freda i racional. Jean Valjean és un criminal perquè ha robat i després ha intentat fugir de la presó. No hi ha atenuants ni excepcions. No importa que el crim sigui molt lleu en resposta a una necessitat molt aguda. No importa la persona ni el que li pugui passar.

Les lleis humanes són necessàries però Déu sempre és més gran que elles. Si ens tanquem a la llei humana Déu acaba essent estrany, no hi és, no actua. Per la llei humana és molt difícil perdonar “de debò”, perquè la persona massa sovint és un “cas a jutjar”, no té ànima ni voluntat. Jesús, a punt de morir, perdona a qui el busca amb sinceritat, sense preguntes ni retrets.

Com actuem a l'hora de jutjar els actes i les persones? Només segons mires humanes o deixem que la mirada de Déu hi intervingui?

[Jean Valjean es refugia en una església i reflexiona sobre què ha de fer. Per ell el camí de la bondat es va esborrar quan el van empresonar injustament. El van condemnar a odiar el món, però el bisbe li ha retornat la confiança i l'esperança, i li ha dit que tenia una ànima. No sap què fer, perquè per ell Jean Valjean va morir quan va entrar a la presó i ara simplement és un convicte fugat. Però al final decideix seguir el consell del bisbe i començar de zero, i per això decideix començar amb un altre nom, una identitat nova.]

- « **Simó Pere, en veure-ho, es llançà als genolls de Jesús dient:**
—Aparta't de mi, Senyor, que sóc un pecador! » (Lc 5, 8)
- « **—I jo et dic que tu ets Pere, i sobre aquesta pedra edificaré la meva Església, i les portes del reialme de la mort no la podran dominar.»** (Mt 16, 18)

Jean Valjean era un pecador per necessitat a qui van convertir en un pecador de vocació. No creia en la bondat i havia après a odiar. Però es troba amb Jesús, en la persona del bisbe que el salva sense conèixer-lo i li ofereix el camí que havia perdut. És com un nou baptisme, començar de nou. I en el

baptisme se sol comunicar el nom de l'infant. També Jesús acull Simó el pecador i li canvia el nom, convertint-lo en Pere, primer dels apòstols.

Quantes vegades necessitem recordar que podem començar de nou. Quantes vegades necessitem creure en una nova sortida del sol que porti quelcom diferent a la nostra vida. Estem preparats per aprofitar les oportunitats que se'ns donen, per reconèixer els petits instants de Déu en la nostra vida?

[Després d'uns anys, Jean Valjean, ara el senyor Madeleine, és alcalde i empresari. El seu capatàs acomiada una treballadora (Fantine) per haver amagat que tenia una filla il·legítima. Per poder pagar la supervivència de la seva filla, que viu amb uns hostalers malvats, es prostitueix i ven els seus propis cabells i dents fins a perdre la salut i la vida. Abans de morir es pregunta on és Déu. Però Jean Valjean la troba i li promet que rescatarà la seva filla. Tanmateix, Javert li segueix els passos. Al final capturen a un home a qui confonen amb Jean Valjean. Aquest últim es lamenta i prega:

- *Què faig? Per què hauria de treure'ls de l'error? Si parlo em condemno. Si callo estic maleït. Si parlo, els treballadors que depenen de mi queden condemnats. Si callo, no sento l'agonia del que porta la meva cara i va a judici en lloc meu? Si callo estic maleït. Qui sóc? La meva ànima pertany al Senyor. Ell em va salvar i em donà forces per continuar. Qui sóc? Sóc Jean Valjean.* – I seguidament salva la vida del condemnat revelant la seva identitat i promet a Fantine que cuidarà la seva filla Cosette, encara que sigui fugint de la policia.

- **«Després se separà d'ells cosa d'un tret de pedra, s'agenollà i pregava dient: —Pare, si ho vols, aparta de mi aquesta copa. Però que no es faci la meva voluntat, sinó la teva.» (Lc 22, 41-42).**
- **«Jesús, que sabia tot el que li havia de passar, surt fora i els pregunta: —Qui busqueu? Li respongueren:—Jesús de Natzaret. Els diu: —Sóc jo» (Jn 18, 4-5a).**

Per continuar amb la seva vida en Jean Valjean va canviar el nom. Però no pot canviar qui és. També Jesús el volien prendre en diverses ocasions i les va evitar. Però arriba un moment en el qual has de posar a prova el que ets i qui ets. Jesús i Jean Valjean pregunten amb por però ambdós saben que ha arribat el moment. I ambdós surten a trobar els seus acusadors amb el nom per davant i amb la veritat.

Tots nosaltres actuem segons les circumstàncies i sovint no som exactament els mateixos a la feina, amb els amics, amb la família, amb la comunitat... Preguem per què cap d'aquestes petites diferències (ben normals) es converteixi en una màscara o una disfressa del que som. Que a tot arreu puguem obrir les mans i el cor als altres i mostrar qui som, i actuar segons pensem, amb serenitat i pau al cor.

[Jean Valjean troba Cosette i els dos passen tot de peripècies per escapar dels que els persegueixen. Enmig de tot això la tensió social creix a França i es respira la revolució. Anys després Màrius, un revolucionari, s' enamora de Cosette. Jean Valjean té por de perdre la seva filla adoptiva però acaba acceptant-ho. En secret ajuda i salva la vida de Màrius a les barricades perquè pugui quedar-se amb la seva filla, tot i sabent que això l' obliga a fugir sense ella per no implicar-la. D' altra banda, també salva la vida de Javert, el seu etern enemic. Aquest, quan a la fi pot atrapar un cop més Jean Valjean li ordena entregar-se o si no dispararà. Jean Valjean li diu que primer ha de salvar Màrius. Javert és incapaç de disparar i veient que al final de tants anys de persecució no és capaç de complir-la s' acaba suïcidant. Jean Valjean fuig mentre Màrius i Cosette queden promesos, però el dia de la boda Màrius descobreix que ell li salvà la vida i també on s' amaga. Els dos van a visitar-lo al convent just abans de morir i Jean Valjean acaba la seva vida amb una pregària de perdó i de pau. La cançó final, en el més enllà, proclama: qui estima veu la cara de Déu].

- **«Ningú no té un amor més gran que el qui dóna la vida pels seus amics.» (Jn 15, 13)**
- **«El qui no estima no coneix Déu, perquè Déu és amor.» (1Jo 4, 8)**

Tota la pel·lícula es podria resumir en una de les seves últimes frases: qui estima veu la cara de Déu.

Jean Valjean va robar pa per amor, el van castigar dinou anys que l'enduriren i li negaren el camí de l'amor. El bisbe li retornà aquest camí i Jean Valjean començà de zero una vida d'ajuda i estimació, de fer el correcte. Però no n'hi havia prou. Calia aprofundir en aquest amor, i de la bondat d'un alcalde respectable Jean Valjean ha de passar a una vida de persecució per poder estimar i donar-se sense reserves a la cura de la filla d'una víctima de la misèria humana. Després de tota una vida de penes i esforços, però d'estimació sincera, Jean Valjean aconsegueix la pau i l'amor de Déu.

Javert, en canvi, és com el germà gran del Fill Pròdig, o com els fariseus del temps de Jesús, o com el jove ric: fa allò correcte. És just. No és mala persona: atorga la seva medalla al valor al cadàver del petit Gavroche perquè reconeix la seva valentia, tot i ser del bàndol contrari. Però no és capaç d'estimar, d'anar més enllà de l'obediència cega a la justícia. Per això, quan la mà li tremola al voler disparar un presoner fugat que un cop i un altre l'ha sorprès amb la seva dignitat, no per misericòrdia sinó pel dubte de ser realment just o no, li entra pànic: no entén l'amor, no entén res que no pugui catalogar en una llei, tota la seva vida cau i se suïcida, com Judes quan no pot assumir la seva traïció a Jesús.

Com actuem davant el fracàs i la caiguda? Ens aixequem com Jean Valjean amb amor? Com Pere amb pena i ganes de millorar? Ressuscitem com Jesús? O ens deixem arrossegar per la foscor i la buidor, com Judes o Javert?

I a l'hora d'estimar? Com donem la vida pels altres? Fem el bé actuant correctament i prou o estimant de debò?